

Έγγραφο συστάσεων πολιτικής

Μείωση του περιβαλλοντικού αποτυπώματος της γυναικείας επιχειρηματικότητας

Τίτλος έργου: Women Going Greener

Κωδικός Έργου: 2023-1-EL01-KA210-ADU-000164781

Παραδοτέο: Δραστηριότητα 5 – Έγγραφο συστάσεων πολιτικής

Αναπτύχθηκε από: Rinascita Società Cooperativa Sociale (Italy)

Ημερομηνία: Μάρτιος 2025

Χρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Ωστόσο, οι απόψεις και οι γνώμες που εκφράζονται είναι μόνο των συντακτών και δεν αντικατοπτρίζουν απαραίτητα εκείνες της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Εκτελεστικού Οργανισμού Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (EACEA). Ούτε η Ευρωπαϊκή Ένωση ούτε ο EACEA μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνοι για αυτές.

Πίνακας περιεχομένων

1. Περίληψη
2. Στιγμιότυπο πολιτικής
3. Εισαγωγή
4. Στόχοι της έκθεσης συστάσεων πολιτικής
5. Μεθοδολογία
6. Διαβούλευση με τα ενδιαφερόμενα μέρη
7. Βασικά ευρήματα από το Hackathon και τις δραστηριότητες του έργου
8. Συστάσεις πολιτικής
9. Εφαρμογή και παρακολούθηση
10. Συμπέρασμα
11. Υπογραφόντων

Περίληψη

Αυτή η έκθεση συστάσεων πολιτικής παρουσιάζει τα τελικά στρατηγικά αποτελέσματα του έργου *Women Going Greener*, το οποίο είχε ως στόχο την ενδυνάμωση των γυναικών επιχειρηματιών στην υιοθέτηση βιώσιμων επιχειρηματικών πρακτικών. Βασισμένη σε 18 μήνες συνεργασίας μεταξύ της Ιταλίας, της Ελλάδας και της Σερβίας και με αποκορύφωμα ένα διακρατικό Hackathon που πραγματοποιήθηκε στο Lecce της Ιταλίας, η έκθεση αυτή υπογραμμίζει τα εμπόδια, τις ευκαιρίες και τις συγκεκριμένες προτάσεις πολιτικής για τη στήριξη της πράσινης μετάβασης των ΜΜΕ που διοικούνται από γυναίκες.

Κύρια σημεία:

- Οι γυναίκες επιχειρηματίες αντιμετωπίζουν εμπόδια στην πράσινη χρηματοδότηση, τη γνώση και τις δημόσιες συμβάσεις.
- Οι πράσινες πολιτικές χωρίς αποκλεισμούς πρέπει να λαμβάνουν υπόψη το φύλο.
- Αυτή η έκθεση προτείνει 5 τομείς πολιτικής που μπορούν να εφαρμοστούν και περιγράφει τα επόμενα βήματα για τη διάδοση και την υπεράσπιση.

Στιγμιότυπο πολιτικής

5 βασικές συστάσεις με μια ματιά

1. **Ανάπτυξη πράσινων δεξιοτήτων** – Δρομολόγηση μικροδιαπιστευτηρίων και ειδικής ανά τομέα κατάρτισης προσαρμοσμένης στις γυναίκες.
2. **Πρόσβαση σε πράσινη χρηματοδότηση** – Θέσπιση απλουστευμένων και στοχευμένων χρηματοδοτικών εργαλείων.
3. **Πράσινη πολιτική χωρίς αποκλεισμούς** – Εντολή χάραξης περιβαλλοντικής πολιτικής που λαμβάνει υπόψη τη διάσταση του φύλου.
4. **Μεταρρύθμιση των δημόσιων συμβάσεων** – Θέσπιση κινήτρων για βιώσιμες επιχειρήσεις υπό την ηγεσία γυναικών.
5. **Τοπικά οικοσυστήματα υποστήριξης** - Δημιουργία «πράσινων» επιχειρηματικών γραφείων με καθοδήγηση και τεχνική βοήθεια.

Χρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Ωστόσο, οι απόψεις και οι γνώμες που εκφράζονται είναι μόνο των συντακτών και δεν αντικατοπτρίζουν απαραίτητα εκείνες της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Εκτελεστικού Οργανισμού Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (EACEA). Ούτε η Ευρωπαϊκή Ένωση ούτε ο EACEA μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνοι για αυτές.

1. Εισαγωγή

Το έργο *Women Going Greener* είναι μια στρατηγική πρωτοβουλία που συγχρηματοδοτείται από το πρόγραμμα Erasmus+ της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στο πλαίσιο της Βασικής Δράσης 2 – Συμπράξεις Μικρής Κλίμακας στην Εκπαίδευση Ενηλίκων. Το έργο αντιμετωπίζει δύο μεγάλες προκλήσεις της εποχής μας: την παγκόσμια κλιματική κρίσιμη κατάσταση και το χάσμα μεταξύ των φύλων στην επιχειρηματικότητα, ιδιαίτερα στον τομέα των βιώσιμων επιχειρήσεων.

Παρά την αυξανόμενη αναγνώριση του δυναμικού της πράσινης οικονομίας, οι γυναίκες επιχειρηματίες εξακολουθούν να υπο-εκπροσωπούνται σημαντικά σε αυτή τη μετάβαση. Η ανισότητα αυτή οφείλεται σε έναν σύνθετο συνδυασμό περιορισμένης πρόσβασης σε πράσινη χρηματοδότηση, ανεπαρκών ευκαιριών κατάρτισης, έλλειψης πολιτικής στήριξης και πολιτισμικών προκαταλήψεων.

Η κοινοπραξία του έργου περιλαμβάνει τρεις οργανισμούς-εταίρους από την Ιταλία (Rinascita), την Ελλάδα (WEnCoop) και τη Σερβία (Elektropionir), καθένας από τους οποίους φέρει τεχνογνωσία στην κοινωνική καινοτομία, την πράσινη ενέργεια και την ενδυνάμωση των γυναικών. Κατά τη διάρκεια των 18 μηνών υλοποίησης του έργου, η σύμπραξη ανέπτυξε εκπαιδευτικό υλικό, υλοποίησε εργαστήρια ανάπτυξης ικανοτήτων, διοργάνωσε δραστηριότητες έρευνας και διαβούλευσης και διοργάνωσε μια εκδήλωση υψηλού επιπέδου Hackathon για τη συλλογή και την εδραίωση συστάσεων πολιτικής.

Αυτή η Έκθεση Συστάσεων Πολιτικής είναι το βασικό παραδοτέο της Δραστηριότητας 5 του έργου. Στόχος της είναι να συνοψίσει τα πορίσματα από όλες τις φάσεις του έργου και να διατυπώσει σαφείς, εφαρμόσιμες και τεκμηριωμένες προτάσεις πολιτικής για την προώθηση της πράσινης μετάβασης των ΜμΕ που διοικούνται από γυναίκες στην Ευρώπη.

2. Στόχοι της έκθεσης συστάσεων πολιτικής

Ο σκοπός αυτής της έκθεσης είναι τριπλός:

1. Να συνοψίσει τα αποτελέσματα του **Women Going Greener** Hackathon που πραγματοποιήθηκε στο Λέτσε της Ιταλίας στις 26 Μαρτίου 2025.
2. Να συνθέσει τις γνώσεις που αποκτήθηκαν από προηγούμενες δραστηριότητες του έργου (ομάδες εστίασης, εκπαίδευση, συνεντεύξεις και έρευνα).
3. Να παρουσιάσει συστάσεις πολιτικής για τους υπεύθυνους λήψης αποφάσεων σε τοπικό, εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο για τη βελτίωση του θεσμικού πλαισίου που υποστηρίζει την πράσινη επιχειρηματικότητα υπό την ηγεσία των γυναικών.

Η παρούσα έκθεση συμβάλλει επίσης στον ευρύτερο διάλογο για την ισότητα των φύλων, τη βιώσιμη ανάπτυξη και την οικονομική ανάπτυξη χωρίς αποκλεισμούς, ευθυγραμμισμένη με την Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία, τη στρατηγική για την ισότητα των φύλων και τους στόχους βιώσιμης ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών.

3. Μεθοδολογία

Οι συστάσεις είναι το αποτέλεσμα μιας συμμετοχικής προσέγγισης από τη βάση προς την κορυφή, στην οποία συμμετείχαν διάφοροι ενδιαφερόμενοι. Η διαδικασία περιελάμβανε:

- **Έρευνα** τεκμηρίωσης σχετικά με το νομικό και πολιτικό πλαίσιο που αφορά τη γυναικεία επιχειρηματικότητα και βιωσιμότητα στην Ελλάδα, την Ιταλία και τη Σερβία.
- **Ομάδες εστίασης** με γυναίκες επιχειρηματίες για τον εντοπισμό εμποδίων, αναγκών και προσδοκιών στην πράσινη μετάβαση (Δραστηριότητα 2).
- **Υλοποίηση Εκπαιδευτικού Προγράμματος** στη Θεσσαλονίκη, με 15 γυναίκες συμμετέχουσες που διδάχθηκαν και αξιολόγησαν τις νέες διδακτικές ενότητες πράσινων δεξιοτήτων (Δραστηριότητα 3).
- **Συνεντεύξεις** με 30+ γυναίκες που ηγούνται της πράσινης μετάβασης στις επιχειρήσεις τους, αναδεικνύοντας βέλτιστες πρακτικές και προσωπικές προκλήσεις (Δραστηριότητα 4).
- **Hackathon**: Μια εκδήλωση συν-δημιουργίας στην οποία συμμετείχαν γυναίκες επιχειρηματίες, δημόσιοι και κυβερνητικοί φορείς καθώς και ενδιαφερόμενοι φορείς της κοινωνίας των πολιτών για να συζητήσουν και να προτείνουν λύσεις πολιτικής (Δραστηριότητα 5).

Αυτή η ολιστική μεθοδολογία εξασφάλισε ότι οι προτεινόμενες συστάσεις βασίζονται στη βιωμένη εμπειρία των γυναικών επιχειρηματιών, ενώ παράλληλα βασίζονται σε συγκριτική ανάλυση πολιτικής και στις στρατηγικές προβλέψεις.

4. Διαβούλευση με τα ενδιαφερόμενα μέρη

Οι ακόλουθες ομάδες και άτομα συνέβαλαν ενεργά στη δημιουργία αυτής της έκθεσης μέσω της συμμετοχής τους στο Hackathon ή/και σε προηγούμενες φάσεις του έργου:

- Γυναίκες επιχειρηματίες από τους τομείς του βιώσιμου τουρισμού, της γεωργίας, των κοινωνικών επιχειρήσεων και της κλωστοϋφαντουργίας
- Τοπικοί και περιφερειακοί φορείς χάραξης πολιτικής από την περιφέρεια της Απουλίας και τους δήμους της επαρχίας Lecce
- Εκπρόσωποι εμπορικών επιμελητηρίων, δικτύων γυναικείων επιχειρήσεων και ΜΚΟ
- Εκπαιδευτές, μέντορες και πάροχοι εκπαίδευσης ενηλίκων
- Η ευρύτερη τοπική κοινωνία συμμετείχε μέσω της δημόσιας εκδήλωσης hackathon στις 26 Μαρτίου 2025

5. Βασικά ευρήματα από το Hackathon και τις δραστηριότητες του έργου

5.1 Εμπόδια που εντοπίστηκαν

- **Έλλειψη πράσινων δεξιοτήτων:** Πολλές γυναίκες επιχειρηματίες δεν έχουν πρόσβαση σε δομημένη και πρακτική κατάρτιση σχετικά με τη βιωσιμότητα, την κυκλική οικονομία, την ενεργειακή απόδοση και τις πράσινες πιστοποιήσεις.
- **Χρηματοδοτικό κενό:** Τα πράσινα ταμεία και κίνητρα δεν είναι εύκολα προσβάσιμα ή προσαρμοσμένα σε μικρές επιχειρήσεις που διοικούνται από γυναίκες. Οι γραφειοκρατικές διαδικασίες συχνά δημιουργούν πρόσθετα εμπόδια.
- **Κατακερματισμένες πολιτικές:** Υπάρχει έλλειψη συντονισμού μεταξύ των πολιτικών για το φύλο, το περιβάλλον και τις οικονομικές πολιτικές. Λίγα πλαίσια αντιμετωπίζουν ρητά τη διατομή του φύλου και της βιωσιμότητας.
- **Χαμηλή προβολή και εκπροσώπηση:** Οι πράσινες επιχειρήσεις που διοικούνται από γυναίκες σπάνια προωθούνται ως πρότυπα ή έχουν προτεραιότητα στις πολιτικές για τις δημόσιες συμβάσεις και την καινοτομία.
- **Ψηφιακό χάσμα:** Στις αγροτικές και υπανάπτυκτες περιοχές, οι γυναίκες αντιμετωπίζουν επιδεινούμενα εμπόδια λόγω των κακών ψηφιακών υποδομών και της περιορισμένης πρόσβασης στην ψηφιακή αναβάθμιση των δεξιοτήτων.

5.2 Ευκαιρίες και δυνατά σημεία

- Οι γυναίκες επιδεικνύουν υψηλό επίπεδο δέσμευσης στις περιβαλλοντικές αξίες, ιδίως σε τομείς όπως η γεωργία, ο τουρισμός, η βιοτεχνία και η εκπαίδευση.
- Η άνοδος των κοινωνικών επιχειρήσεων, των ενεργειακών συνεταιρισμών και του ηθικού καταναλωτισμού προσφέρει νέα σημεία εισόδου για τις γυναίκες στην πράσινη οικονομία.
- Τα πλαίσια πολιτικής της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένης της Πράσινης Συμφωνίας και της πολιτικής συνοχής, παρέχουν ευκαιρίες ευθυγράμμισης και κινητοποίησης πόρων.

6. Συστάσεις πολιτικής

6.1 Βελτίωση της πρόσβασης σε πράσινες γνώσεις και δεξιότητες

- Ανάπτυξη προγραμμάτων σπουδών πράσινης επιχειρηματικότητας χωρίς αποκλεισμούς, με περιεχόμενο ευαίσθητο ως προς το φύλο, προσβάσιμες μορφές και τοπική συνάφεια.
- Προώθηση προγραμμάτων δια βίου μάθησης για βιώσιμη ανάπτυξη των επιχειρήσεων, ιδιαίτερα σε αγροτικές και μειονεκτούσες περιοχές.
- Παροχή δωρεάν ή επιδοτούμενων μικροδιαπιστευτηρίων σε τομείς όπως η αξιολόγηση του αποτυπώματος άνθρακα, το πράσινο μάρκετινγκ, ο κυκλικός σχεδιασμός προϊόντων και οι ενεργειακοί έλεγχοι.

6.2 Βελτίωση της πρόσβασης σε πράσινη χρηματοδότηση

- Θέσπιση ειδικών μηχανισμών πράσινης χρηματοδότησης για τις ΜμΕ που διοικούνται από γυναίκες, συμπεριλαμβανομένων των μικροεπιχορηγήσεων, των ανακυκλούμενων κεφαλαίων και των μέσων μετοχικού κεφαλαίου.
- Απλούστευση των διαδικασιών υποβολής αιτήσεων για χρηματοδότηση βιωσιμότητας και παροχή υπηρεσιών ανάπτυξης ικανοτήτων για την υποστήριξη επιτυχημένων αιτήσεων.
- Ενθάρρυνση των τραπεζών και των τοπικών αρχών να αναπτύξουν χρηματοπιστωτικά προϊόντα ευαίσθητα ως προς τη διάσταση του φύλου ευθυγραμμισμένα με τους στόχους βιωσιμότητας.

6.3 Προώθηση πλαισίων πράσινης πολιτικής που λαμβάνουν υπόψη τη διάσταση του φύλου

- Διεξαγωγή εκτιμήσεων επιπτώσεων ανάλογα με το φύλο για κάθε νέα περιβαλλοντική νομοθεσία και νομοθεσία που σχετίζεται με τις ΜμΕ.
- Συμπερίληψη δεικτών φύλου και εργαλείων παρακολούθησης στις τοπικές και εθνικές στρατηγικές πράσινης μετάβασης.
- Δημιουργία διατομεακών ομάδων εργασίας που συγκεντρώνουν εμπειρογνώμονες για την ισότητα των φύλων, το περιβάλλον και την επιχειρηματικότητα.

6.4 Προώθηση δημόσιων συμβάσεων χωρίς αποκλεισμούς

- Εισαγωγή ποσοτώσεων ή μηχανισμών βαθμολόγησης που ανταμείβουν τις περιβαλλοντικά υπεύθυνες επιχειρήσεις που διοικούνται από γυναίκες σε δημόσιους διαγωνισμούς.
- Ανάπτυξη βάσεων δεδομένων προμηθευτών πιστοποιημένων πράσινων επιχειρήσεων που διοικούνται από γυναίκες και διασφάλιση ότι είναι προσβάσιμες σε αγοραστές του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα.
- Εκπαίδευση των υπευθύνων προμήθειών σε κριτήρια βιώσιμης προμήθειας χωρίς αποκλεισμούς.

6.5 Δημιουργία τοπικών οικοσυστημάτων για πράσινη γυναικεία επιχειρηματικότητα

- Δημιουργία «Κόμβων Υποστήριξης Πράσινων Επιχειρήσεων» ή «Πράσινων Γραφείων Γυναικών» σε δημοτικό επίπεδο, προσφέροντας τεχνικές συμβουλές, νομικές συμβουλές και υποστήριξη από ομοτίμους.
- Διευκόλυνση της συμμετοχής σε πράσινους συνεργατικούς σχηματισμούς, συνεργατικά μοντέλα και εργαστήρια καινοτομίας για την προώθηση της συνεργασίας και της προβολής.
- Παροχή κινήτρων για θερμοκοιτίδες επιχειρήσεων και επιταχυντές που υποστηρίζουν ειδικά τις πράσινες νεοσύστατες επιχειρήσεις υπό την ηγεσία γυναικών.

7. Εφαρμογή και παρακολούθηση

Για να εξασφαλιστεί η αποτελεσματική εφαρμογή αυτών των συστάσεων, προτείνονται τα ακόλουθα βήματα:

- Διάδοση αυτής της έκθεσης σε βασικούς ενδιαφερόμενους φορείς σε δημοτικό, περιφερειακό και εθνικό επίπεδο, καθώς και σε όργανα της ΕΕ και σχετικά δίκτυα.
- Διοργάνωση συζητήσεων στρογγυλής τραπέζης πολιτικής και εκδηλώσεων υπεράσπισης σε κάθε χώρα εταίρο για την παρουσίαση των συστάσεων και τη συγκέντρωση θεσμικών παρατηρήσεων.
- Δημοσίευση απλουστευμένων εκδόσεων των συστάσεων για το ευρύτερο κοινό και διάδοσή τους μέσω της πλατφόρμας EPALÉ και της πλατφόρμας αποτελεσμάτων έργων Erasmus+.
- Παρακολούθηση της προόδου σε κάθε χώρα και συλλογή δεδομένων παρακολούθησης σχετικά με την υιοθέτηση πολιτικής και την αλλαγή πρακτικής.
- Δημιουργία συνεργειών με άλλα έργα Erasmus+ και πρωτοβουλίες του προγράμματος «Ορίζοντας Ευρώπη» σχετικά με τη διάσταση του φύλου και τη βιωσιμότητα.

8. Συμπέρασμα

Το έργο *Women Going Greener* κατέδειξε τις μετασχηματιστικές δυνατότητες ενσωμάτωσης της ισότητας των φύλων και της βιωσιμότητας στον τομέα της επιχειρηματικότητας. Καθώς η Ευρώπη επιταχύνει την πράσινη μετάβασή της, πρέπει επίσης να διασφαλίσει ότι αυτή η μετάβαση είναι δίκαιη, χωρίς αποκλεισμούς και ισότιμη.

Υποστηρίζοντας τις γυναίκες επιχειρηματίες, ιδίως εκείνες που δεσμεύονται για περιβαλλοντικά βιώσιμες πρακτικές, μπορούμε να προωθήσουμε την καινοτομία, να δημιουργήσουμε ανθεκτικές τοπικές οικονομίες και να συμβάλουμε στην επίτευξη της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας και των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης (ΣΒΑ) των Ηνωμένων Εθνών.

Καλούμε τις τοπικές αρχές, τις εθνικές κυβερνήσεις και τα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα να μετατρέψουν αυτές τις συστάσεις σε δράση. Το μέλλον της πράσινης οικονομίας της Ευρώπης πρέπει να οικοδομηθεί από και για όλους τους πολίτες της – ιδίως τις γυναίκες.

9. Υπογράφοντες

Rinascita Società Cooperativa Sociale (Ιταλία)

Ενεργειακός Συνεταιρισμός WEnCoop (Ελλάδα)

Energetska zadruga Elektropionir Beograd (Σερβία)

Χρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Ωστόσο, οι απόψεις και οι γνώμες που εκφράζονται είναι μόνο των συντακτών και δεν αντικατοπτρίζουν απαραίτητα εκείνες της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Εκτελεστικού Οργανισμού Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (EACEA). Ούτε η Ευρωπαϊκή Ένωση ούτε ο EACEA μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνοι για αυτές.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union